Anul al 55-lea 8 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 8 pagini Nr. 94 Marți 5 Aprilie 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful postal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Națiunea-armată modernă

Expunerea pe care a făcut-o d. Mussolini în fața Senatului cu privire la organizarea apărării naționale a Italiei și la programul ce s'a îndeplinit în decurs de 13 ani pentru întărirea forțelor armatei, marinei și aviației, sub conducerea și controlul său, este interesantă și instructivă.

Se desprind din această expunere două mari învățăminte: ce se poate realiza într'un interval de timp relativ scurt pe baza unui plan întocmit în toate detaliile și aplicat fără întrerupere an după an în domeniul înzestrării tuturor forțelor destinate apărării țării, cu armamentul și materialul de război modern; precum și sforțările și sacrificiile ce s'au făcut pentru sporirea potențialului de război.

D. Mussolini a pus accentul și pe forțele morale ale națiunei-armate, ca și pe o doctrină a războiului bazată pe ofensivă, în vederea unui război rapid, evitându-se prelungirea operațiunilor militare. După cum s'a dovedit în războiul din 1914—1918, prelungirea operațiunilor militare, navale și aviatice, au impus cheltueli considerabile și sacrificii omenești mari beligeranților, care au avut consecințele cunoscute după încheerea păcei, în toate domeniile.

Nu numai Italia, dar și toate celelalte state sunt preocupate de problema apărării lor naționale, din cauza situației nesigure internaționale.

Pe baza unor planuri întocmite de organele competinte, ele completează armamentul și materialul lor de război și caută să dispună, nu numai de forțele militare necesare, în raport cu populația, cu mijloacele economice cu situația geografică și cu politica lor, dar și de forțele morale ale națiunei.

Nu trebue să uităm că puterea unei țări din punctul de vedere militar, nu poate să fie asigurată numai de instrumentele de distrugere propriu zise. Mai cu deosebire într'un război rapid, în care armamentul, materialul și motorizarea, au un rol de seamă, elementul uman este un factor decisiv de care depinde puterea unei țări, capacitatea sa ofensivă și rezistența sa. Dar acest element nu devine o forță dinamică folositoare apărării naționale, dacă nu-i pus în valoare.

Factorul moral n'a pierdut nimic din importanța sa cu toate progresele ce le-a făcut armamentul modern. Oricât de perfecționată ar fi o armă, ea trebue să fie îngrijită, mânuită și folosită de oameni bine instruiți. Ar fi o greșală să ne închipuim că materialul va limita inițiativa luptătorului de mâine și îl va transforma pe acesta într'un instrument auxiliar și aproape pasiv al materialului. Dimpotrivă, spiritul de inițiativă și acțiunea va predomina pe viitoarele teatre de operațiuni.

De aceea suntem datori să dăm cuvenita atenție celor doi factori esențiali ai apărării naționale și să continuăm sforțările în vederea unei cât mai bune organizări a națiunei armate în sensul modern al cuvântului, contând în primul rând pe propriile noastre forțe.

Organizație de spionaj sovietică descoperită la Paris

Paris, 2 (Rador). — *Ziarele arată că un agent secret al Moscovei în Franța, cunoscut sub numele conspirativ de „Tarevici", a fost arestat aici în clipa când se înapoia din Bruxelles.*

Mai mulți agenți de poliție s'au prezentat la hotelul în care locuește agentul și care de câteva luni devenise sediul unui adevărat stat major de spioni ai GPU-ului în Franța, arestând pe „Tarevici".

Inainte de arestare, agentul a avut o convorbire telefonică cu ambasada sovietică.

Apărarea națională a Italiei

In cuvântarea sa din 30 Martie, in fața Senatului italian, d. Mussolini vorbind despre apărarea antiaeriană pasivă a avut o frază caracteristică: „Cea mai bună apărare, a spus Ducele, consistă in decongestionarea marilor centre demografice de către toți aceia, cari nu sunt neapărat obligați să trăiască in ele. Chiar din momentul acesta eu spun că toți cei care-și pot organiza viața in orașe mai mici, in târguri, in sate, vor face bine să nu aștepte ora douăsprezece. Mâine, când lucrul s'ar intâmpla, ar putea fi oprit tot ce poate aduce vreo stânjenire mobilizării: cu atât mai rău—atunci — pentru cei neprevăzători sau pentru cei intârziați".

De treisprezece ani Ducele se ocupă, ca șef al guvernului, de apărarea națională. De aproape cinci ani, coordonează personal — in intreita sa calitate de ministru al aerului, al marinei și al armatei — organizarea și inzestrarea forțelor armate italiene. De câteva zile, prin votul Camerei, a fost insărcinat cu conducerea supremă in timp de războiu a operațiunilor militare, cu titlul de „prim mareșal al Imperiului", demnitate, care prin aceiași hotărire a fost atribuită și Regelui-Impărat.

In aceste condiții, indemnul adresat de Duce, orășenilor, de a părăsi din timp orașele, in vederea viitorului războiu aerian, capătă o semnificație deosebită. Un conducător de oameni de importanța d-lui Mussolini pune deci războiul pe primul plan al preocupărilor actuale. Intreaga sa cuvântare tinde de altfel să confirme această credință prin dovezile, pe care le aduce despre pregătirea inaintată a forțelor armate italiene.

Pentru oricine a avut prilejul să urmărească, fie și de departe, desvoltarea și inzestrarea armatei, marinei și aviației italiene, progresul acestora apare considerabil, în deosebi din momentul in care Ducele și-a luat personal — in vara lui 1933 — răspunderea organizării tuturor forțelor militare italiene, luând conducerea celor trei ministere ale apărării naționale.

La baza pregătirii militare italiene stă ideia de națiune armată. Desvoltarea demografică a Italiei, care va ajunge anul viitor la 44 milioane de locuitori, i-ar permite să dispună — socotind toată populația mobilizată de la 18 la 55 de ani — de o massă de circa nouă milioane de oameni, din cari 4—5 milioane ar putea fi combatanți in prima linie. Mulți din acești oameni au experiența a două și chiar a trei războaie. Valoarea lor fizică și morală este la inălțimea obiectivelor, ce le vor fi impuse. Cadrele ofițerești constituie „o ierarhie de valori naționale demne de respectul cel mai necondiționat".

Inzestrarea și aprovizionarea armatei se face in 876 de stabilimente, cu o massă de 580.000 de lucrători.

Tendința comandamentului italian este — după mărturisirea Ducelui — de a pregăti mijloace și oameni pentru un războiu repede. Spre acest obiectiv se indrumă instrucția individuală a soldatului și colectivă a unităților. Infanteria va rămânea regina bătăliilor. Ea va fi însă inzestrată cu o puternică artilerie de insoțire și supraalimentată de numeroase rezerve. Motorizarea nu va fi impinsă dincolo de limita, unde incepe să-și piardă folosasele. In fine, problema comandamentului unic e rezolvată de pe acum: directivele politico-strategice ale războiului vor fi stabilite de capul guvernului, la ordinele Regelui. Aplicarea lor se va face de șeful de stat major general și de organele dependente. In felul acesta in Italia va fi evitat, incă de pe acum, fatalul conflict, intre conducerea politică și cea militară a războiului.

Italia are nu numai dreptul — a spus Ducele — ci datoria de a avea o marină de războiu vrednică de acest nume. Desăvârșirea ei este in curs. In ce privește construcțiunile, comandamentul italian a rezolvat vechia controversă intre numărul vaselor de linie și al bastimentelor ușoare, stabilind o proporție rațională intre amândouă. In 1941, Italia va dispune de 240.000 de tone de vase de linie repartizate în opt cuirasate, din care 4 vechi complet refăcute și 4 mari unități noui de câte 35.000 de tone, actualmente in construcție. La sfârșitul lui 1938, tonajul total al marinei de războiu italiene va fi de circa 560.000 de tone. In ce privește submarinele, d. Mussolini confirmă Senatului că Italia posedă azi flota submarină cea mai puternică din lume. D-sa nu dă numărul submarinelor italiene. După experții navali, numărul lor să ridică insă la circa 120 și producția lor se face acuma in serie.

Un număr important de baze navale intărite, cadre bine pregătite și cu o veche reputație, stocuri de păcură, muniții și torpile „pentru o perioadă de operațiuni destul de lungă" completează aceasta pregătire navală.

In ce privește aviația italiană, elogiul ei nu mai este de făcut. Ea a ingrămădit recordurile și este singura aviație, care are experiența efectivă a două războaie. Ducele, in discursul său vorbește „de câteva mii de aparate, aproape toate foarte recente". Experții atribue Italiei 2500 de aparate de prima linie, dar probabil acest număr este mai mare. Cincizeci de mii de lucrători lucrează in numeroase stabilimente, care azi nu mai sunt toate in valea Padului, ci dislocate și in alte regiuni din Italia Centrală și meridională. Capacitatea de producție a industriei aviatice italiene este evaluată la 200 aparate lunar. Deși Ducele nu dă numărul piloților, specialiștii socotesc că Italia va avea in 1940 zece mii de piloți. După d. Mussolini, există posibilitatea ca Italia să aibă 20—30.000 de piloți.

Un popor intreg este deci in arme. Străduința permanentă a d-lui Mussolini de a face din Italia o putere militară de rangul intâiu a izbutit și eficacitatea aparatului militar, pe care l-a creat, a fost verificată de fapte.

Vom examina cu alt prilej urmările politice ale pregătirilor militare italiene. Pentru moment, alături de toți observatorii obiectivi, ne mărginim să constatăm realitatea rezultatelor dobândite și să punem in relief progresele pregătirii militare italiene ca un exemplu de ceiace poate dobândi munca, tenacitatea și voința unui popor, puse in serviciul măririi patriei sale sub comandamentul unic al unui om excepțional.

Serbarea sădirii pomilor

Sosirea Marelui Voevod Mihai în pădure la Brănești.

(Vezi darea de seamă în corpul ziarului)

FILME

Trenul străbate câmpia vastă. Peisagiile au rămas în urmă; nimic nu mai cucerește atenția călătorilor. Unul citește, altul face socoteli, un pachet cu de-ale mâncării alunecă de pe genunchi pe covorașul ros, de unde călătorul ridică conținutul și-l savurează.

Deodată, un fâșâit ciudat concentrează ochii asupra plasei de bagaje. Din când în când, în invelișul de hârtie al unui pachet dreptunghiular apar găurele de felul celor lăsate de alice.

Călătorii se privesc mirați.

Nu trec mult și hârtia capătă aspectul unui obraz maltratat de vârsat.

Curiozitatea intră în acțiune.

— Ce însemnează aceasta? întreabă o doamnă.

— Să nu fie fermece! exclamă ironic cel turburat din socoteli.

— La plecare, pachetul era intact, intervine altcineva. Eu mă distrez totdeauna observând bagajele.

— Mi se pare că țâșnește ceva prin găurelele acelea.

— Să nu fie vreo armă misterioasă, zice ironicul.

— Dumitale îți arde de glumă, îl apostrofează doamna, dar chestia trebue să fie lămurită. Câte nu s'au văzut! Dacă n'are nimeni curajul să vadă ce este acolo, mă uit eu.

Când însă dă să-și scoată pantofiul, ca să se urce pe perna de catifea, singurul călător care tăcuse până atunci, o oprește cu un gest respectuos.

— Vă rog... O să vă explic eu... Este o colivie cu canari... Dacă n'o impachetam, nu mă lăsa să intru cu ea în vagon.

— Dacă ești negustor, dece nu-i dai la patvagon?

— Iar dacă nu ești, trebuia să te urci la clasa treia!

— In orice caz, se cuvenea să ne intrebi dacă avem sau nu pofta să călătorim la un loc cu păsările!

— Înțeleg nemulțumirea d-voastră... Sunt sigur însă că și dv. mă veți înțelege... Mie îmi plac canarii, așa cum altora le plac câinii sau pisicile... Dar de câte ori lipsiam de acasă, îi găsiam morți... Am cercetat și m'am convins că aceste păsărele drăgălașe țin recordul afecțiunii față de cei cari le iubesc... Nu pot trăi fără ei... Nu mai mănâncă, nu mai beau, nu mai cântă... Și mor... Deaceea, de câte ori sunt silit să călătoresc, îi iau cu mine... Și trăesc.... Vreți să-i vedeți?

Până la sfârșitul călătoriei, colivia trece din mână în mână și canarii sunt sărutați printre zăbrelele de sârmă.

Don José

Ofensiva sanitară

de I. VION

Conferința ținută zilele trecute la ministerul sănătății, în legătură cu ofensiva sanitară pentru ridicarea stărei higienico-sociale a satelor noastre, a avut de scop stabilirea unei conlucrări — pe acest teren — între ministerul sănătății și cel al educației naționale, cu sprijinul asociației „Straja Țării".

Crearea de școli medico-sanitare: inițierea învățătoarelor în această importantă ramură a cunoștințelor sanitare, pe cari apoi să le împrăștie în pătura țărănească; supravegherea și aplicarea pe teren a învățămintelor căpătate de străjeri, sunt capitole importante, cari, realizate cu tragere de inimă, vor duce la atenuarea alarmantei situații a higienii rurale.

Am arătat cu cifre statistice mai mult decât îngrijorătoare, cum din pricina condamnabilei nepăsări de până acum, rămânem mereu țara cu cea mai mare proporție în tributul morții.

Pentru noi, e cu atât mai importantă această problemă, cu cât populația rurală constitue 82% din totalul populației, pe când în Anglia e de 30%, în Germania de 47 la sută și în Franța de 51%.

Pretutindeni totuși s'au creiat în centrele rurale, posturi de medici higieniști, cu atribuțiuni speciale, separate de ale medicilor obicinuiți și noi am atras atenția conducătorilor asupra activității depusă pe acest tărâm nu în alte state indepărtate, ci în țara vecina și aliata: Iugoslavia.

Comisiunea pentru higiena rurală a Societății Națiunilor a ajuns la concluziunea că sunt două forme principale pentru organizarea sanitară rurală: o formă în care statul administrează serviciile locale și o formă în care statul nu are decât funcțiunea de supraveghere, responsabile direct fiind autoritățile locale.

Printre alte constatări, de cari ne vom ocupa cu alt prilej, se arată că spre a evita o dublă întrebuințare ar fi de dorit să se stabilească o co-

(Continuare in pag. 2-a)

O dramă amoroasă la Rădăuți

Rădăuți, 1 Aprilie

In seria sinuciderilor cu substrat sentimental, s'a inregistrat și la Rădăuți în ziua de 1 Aprilie un caz, al cărei erou este Ion Minteanschi, funcționar la percepția Rădăuți.

Sinucigașul, născut la Berhomet (Storojineț), e licențiat în drept.

De vreo 5 ani, intrase în legături intime cu o femee care, fiind căsătorită, nu-i dădea speranța unei vieți impreunâ.

In dimineața zilei de 1 Aprilie, numitul a ieșit în oraș și s'a înapoiat peste scurt timp acasă, în str. Appel.

Pe la ora 11, nefericitul și-a tras un glonț de revolver în abdomen.

Dus la spital, a decedat pe la ora 4 d. a.

D. comisar Mironescu, fiind în apropiere, este cel care a auzit detunătura și intrând în casă, l-a găsit intins pe podele.

Sinucisul a lăsat 3 scrisori, dintre cari una adresată autorităților, prin care roagă să nu i se facă autopsia și să fie dus acasă pentru a fi înmormântat, una adresată femeii pentru care a murit, și, prin care îl cere iertare de gestul făcut, iar alta, cu diferite dispoziții de ordin material, adresată familiei.

D. Mussolini decorează pe văduva unui aviator mort în Spania

Podul de peste Ebru distrus de guvernamentali cu scopul de a întârzia înaintarea naționaliștilor.

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

PENDULUL GRAVIMETRIC

Harta gravimetrică a României

de prof. CHR. MUSCELEANU

Profesorul Holweck de la Institutul de Radium din Paris, împreună cu părintele *Lejay de la Observatorul Zi-Ka-Wei* de lângă Shangai au construit un pendul de o simplitate remarcabilă și de o rară preciziune pentru măsurarea variațiunilor intensității gravitațiunii.

Pentru această contribuție adusă științei, Academia de Științe din Paris a acordat d-lui Holweck unul din cele mai mari premii.

Inainte de a descrie acest minunat aparat și modul de întrebuințare este necesar să spunem câteva cuvinte despre gravitate.

Legenda spune că într'o seară de toamnă, în anul 1665, marele savant englez Newton văzând un măr căzând din pom, privirea i s'a îndreptat către Lună. In acea clipă, istorică pentru știință, Newton a făcut legătura dintre căderea mărului și poziția satelitului pământului. Problema care a apărut în acel moment în mintea genialului gânditor a fost de a vedea dacă nu cumva cauza care atrage mărul și ori ce alt obiect către pământ nu s'ar aplica și la corpurile cerești, determinându-le drumul lor de mișcare. Plecând dela atracțiunea pe care o exercită pământul asupra corpurilor s'a străduit să calculeze atracțiunea planetei noastre asupra Lunei. Primele calcule, de oarece folosise un număr greșit pentru raza pământului, nu l-au dus la un rezultat mulțumitor. Abia în 1682, adică 17 ani mai târziu, folosind numărul obținut de astronomul francez Picard, a ajuns la rezultate bune. Se spune că a fost atât de emoționat văzând aceste rezultate încât a rugat pe un prieten să le refacă spre a verifica dacă el nu a făcut vreo eroare.

Legea atracțiunii universale era astfel descoperită.

Această lege a fost formulată astfel de Newton: *două corpuri se atrag proporțional cu massele*

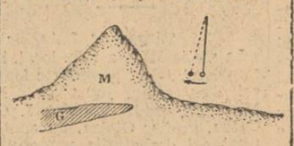

Un munte M, un zăcământ de minereu G, produc o deviație a pendulului de mare precizie.

lor și invers proporțional cu patratul distanței.

S'a calculat că un corp a cărui massă este de un gram atrage un alt corp cu aceiași massă așezat la distanța de un centimetru de primul cu o forță de 1/15.000.000 miligrame. Dacă distanța este de 2, 3, 4, etc., centimetri forța devine de 4, 9, 16 ori mai mică, adică dacă distanța crește de la 1 la 2 centimetri, forța scade dela 1 la 4, adică cu patratul distanței.

Dacă massa unuia din corpuri crește spre exemplu, este de 5 grame, forța de atracțiune devine de cinci ori mai mare, iar dacă și celălalt corp, are massa spre exemplu de 7 grame, forța devine de 5 × 7, adică de 35 ori mai mare, adică forța este proporțională cu produsul masselor. S'a calculat forța de atracțiune dintre pământ și Lună, ținând seamă de massele acestor două corpuri cerești și de distanța care le separă și s'a găsit că este de 20.000 de trilioane de tone. (Forța exprimată în greutate). Aceasta

Schema pendulului orizontal

este forța invizibilă care face ca Luna să urmeze mereu aceiași orbită, împrejurul pământului. Dacă s'ar înlocui această forță invizibilă cu o bară metalică care ar ține satelitul pe orbită, ar trebui un cilindru de oțel cu diametrul de 600 kilometri. Un cilindru mai subțire s'ar rupe și Luna s'ar prăvăli în spațiu după o traectorie tangențială la orbita actuală.

Și mișcarea pământului împrejurul Soarelui este determinată tot de o asemenea forță invizibilă care s'ar putea înlocui printr'o bară de oțel al cărei diametru ar fi de 9000 kilometri. Dacă și această bară ar fi mai subțire, pământul ca și Luna s'ar rostogoli fără nici un sprijin în spațiu, spre o țintă necunoscută.

Să revenim pe pământ și să luăm un exemplu din viața de toate zilele. Doi oameni a căror greutate ar fi de câte 70 kilograme, așezați la distanțe de un metru se atrag cu o forță de 0,03 miligrame.

Două mere a căror massă este de 10 grame fiecare, așezate la distanța de 10 centimetri, se atrag cu o forță de 0,000006 miligrame.

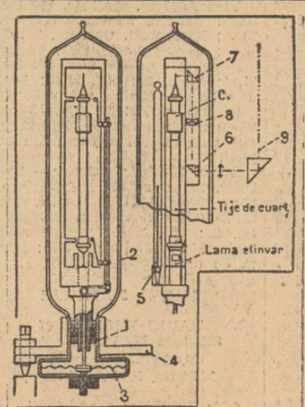

Schema pendulului „Holweck-Lejay" pentru măsurarea gravității. Pendulul se compune dintr'o tijă de quarț fixată de o lamă elastică de elinvar și închisă în tubul 2 în care s'a făcut vid. Bătăile pendulului sunt observate prin prismele și lentilele 6, 7, 8 și 9. Termometrul 5 arată temperatura în tub iar C reprezintă contra-greutatea.

Pentru ca să se calculeze atracțiunea pământului trebue așa dar în primul rând să cunoaștem massa lui, adică să se cântărească pământul. Pentru cântărirea pământului însă a trebuit să se imagineze de către fizicieni metode indirecte pentru că nu se poate imagina o balanță cu care să se cântărească globul pământesc. Intre alte metode, cea mai precisă este astăzi metoda pendulului și în special cu pendulul construit de d-nul *Holweck și părintele Lejay.*

S'a stabilit că pentru determinarea atracțiunii gravitaționii terestre într'un loc trebue să se cunoască direcțiunea în care este îndreptată și intensitatea ei. Direcția este determinată prin poziția pe care o ia firul pendulului, adică direcția verticală, iar intensitatea prin măsurarea duratei unei oscilațiuni. Dacă pământul ar fi perfect sferic iar compoziția lui ar fi aceiași în toată massa și nu s'ar mișca în spațiu, direcția și intensitatea atracțiunii (gravitatea) ar fi aceiași în orce loc pe suprafața globului. Direcția ar fi aceia a firului cu plumb, adică a firului pendulului, care prelungit ar trece prin centrul pământului.

Cum pământul este turtit la poli și cum nu este nici omogen și nici imobil în spațiu, direcția și intensitatea gravitației nu este aceiași în diferitele locuri pe suprafața pământului.

S'a stabilit că la ecuator este mai mică decât la poli, adică un corp este atras mai mult la poli decât la ecuator.

Afară de variațiunile pe care le prezintă gravitația dela pol la ecuator cu latitudinea și longitudinea mai sunt variațiunile locale sau accidentale care permit de a trage concluziuni de o deosebită importanță cu privire la constituția subsolului. Un pendul de mare preciziune este deviat din pozițiunea sa verticală de un zăcământ mineral care face în acelaș timp să se mărească și intensitatea gravitațiunii, adică se mărește și intensitatea de atracțiune.

Un teren poros care conține masse lichide ca petrolul sau masse gazoase face ca atracțiunea să se micșoreze. Determinările

(Continuare in pagina 2-a)